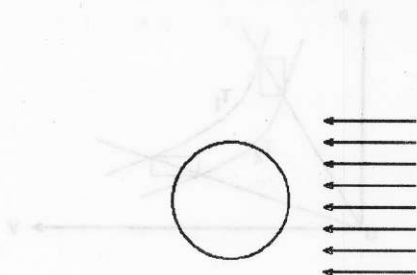

2. Egy veszteséges (reális) tekercset kondenzátorral párhuzamosan kapcsolunk az ω körfrekvenciájú áramforrás sarkaira. Ismerve a tekercs R ellenállását és L induktivitását, mekkora kell legyen a kondenzátor C kapacitása, hogy az áramerősség a feszültséggel fázisban váltakozzon?

3. Légritkított dióda két elektródja sík és párhuzamos lemez, a rajtuk átfolyó áram az $I = k U^{3/2}$ törvény szerint változik a feszültséggel. Hányszorosára növekszik

az elektronoknak az anódba való (rugalmatlan) ütközése által az anódra gyakorolt hatóerő, ha a feszültség n -szeres értékre növekszik? Feltételezzük, hogy az elektronok kezdeti sebessége elhanyagolható.

4. Egy átlátszó henger tengelyére merőlegesen párhuzamos fénynyaláb esik. Mekkora a henger anyagának a törésmutatója, ha a maximálisan eltérülő, kilépő sugár a beeső sugárral 96° -os szöget zár be?

Nemes Tihamér Számítástechnikai Verseny

1993. évi második fordulójának feladatai

IX. — X. osztály

I. Az alábbi csoportok mindegyikében van egy "kakukktojás", azaz olyan fogalom amely más mint a többi. Add meg ezek betűjelét!

1.
a: PRINT
b: INPUT
c: INKEY\$
d: PEEK
e: READ

3.
a: regiszter
b: rekesz
c: jelzőbit
d: szubrutin
e: verem

5.
a: BASIC
b: PASCAL
c: C
d: NORTON
e: ADA

2.
a: GOSUB
b: IF
c: RETURN
d: GOTO
e: ON GOTO

4.
a: LOG
b: EXP
c: TAB
d: SIN
e: ABS

6.
a: verem
b: lista
c: sor
d: mátrix
e: eljárás

II. Mit ad eredményül a következő program? Magyarázd meg miért!

Adott az n természetes szám

$i := 6$

Amíg $i \leq n$ végezd el

$k := 3$;

Amíg $(k \leq \sqrt{i-1})$ és $(k$ nem osztója $(i-1)$ -nek) végezd el

$k := k + 2$;

(Amíg) vége

Ha $k > \sqrt{i-1}$ akkor

Eredmény $(i-1)$

(Ha) vége

$k := 3$;

Amíg $(k \leq \sqrt{i+1})$ és $(k$ nem osztója $(i+1)$ -nek) végezd el

$k := k + 2$;

(Amíg) vége

Ha $k > \sqrt{i+1}$ akkor

Eredmény $(i+1)$

(Ha) vége

$i := i + 6$;

(Amíg) vége

III. A $+$, $-$, $*$ az összeadás, kivonás és szorzás szokásos jele. A : egész osztást jelent, azaz $x : y$ az x -nek y -nal való osztási hányadosa. Írj egy-egy algebrai kifejezést ezen műveletek felhasználásával a következők kiszámítására:

$$1. f_1(i) = \begin{cases} i, & \text{ha } i \text{ páratlan} \\ i + 1, & \text{ha } i \text{ páros} \end{cases}$$

$$2. f_2(i) = \begin{cases} i, & \text{ha } i \text{ páratlan} \\ i - 1, & \text{ha } i \text{ páros} \end{cases}$$

$$3. f_3(i) = \begin{cases} i, & \text{ha } i \text{ páros} \\ i + 1, & \text{ha } i \text{ páratlan} \end{cases}$$

Feltéve, hogy $i \leq m$

$$4. f_4(i) = \begin{cases} i + 1, & \text{ha } i \leq m - 1 \\ 1, & \text{ha } i = m \end{cases}$$

$$5. f_5(i) = \begin{cases} i - 1, & \text{ha } i \geq 2 \\ m, & \text{ha } i = 1 \end{cases}$$

IV. A következőkben fogalmakat definiálunk.

Az $a ::= b$ jelölés azt jelenti, hogy az a fogalom a b és c fogalmak segítségével adható meg (ezek egymás után való elhelyezésével). Például, a $\{12, 12.0, 12., -12.0\}$ halmaz elemeit a következőképpen adhatjuk meg:

$\langle \text{tizenkettő} \rangle ::= \langle \text{szám} \rangle$

$\langle \text{tizenkettő} \rangle ::= \langle \text{szám} \rangle \langle \text{pont} \rangle$

$\langle \text{tizenkettő} \rangle ::= \langle \text{szám} \rangle \langle \text{pont} \rangle \langle \text{nulla} \rangle$

$\langle \text{tizenkettő} \rangle ::= \langle \text{előjel} \rangle \langle \text{szám} \rangle \langle \text{pont} \rangle \langle \text{nulla} \rangle$

<szám >:: = 12
 <nulla >:: = 0
 <pont >:: = .
 <előjel >:: = -

Az a kijelentés, hogy "egy egyszerű mondat alanyból és állítmányból áll", formális szabályokkal írható le:

- (1) <egyszerű mondat >:: = <alany > <állítmány >
 (2) <egyszerű mondat >:: = <állítmány > <alany >

További szabályok:

- (3) <alany >:: = <névelő > <főnév >
 (4) <alany >:: = <jelző > <főnév >
 (5) <alany >:: = <főnév >
 (6) <állítmány >:: = <jelző >
 (7) <állítmány >:: = <jelző > vagyok
 (8) <névelő >:: = a
 (9) <főnév >:: = Pista
 (10) <főnév >:: = tengeralattjáró
 (11) <főnév >:: = fiú
 (12) <jelző >:: = okos
 (13) <jelző >:: = sárga

E szabályok alapján dönts el, hogy az alábbi mondatok közül melyek helyesek és melyek hibásak. Sorold fel a szabályokat amelyek alapján az egyes mondatok helyesnek tekinthetők!

a. Pista okos	d. okos vagyok
b. Pista okos fiú	e. a fiú sárga
c. a tengeralattjáró sárga	f. sárga a tengeralattjáró

V. Az a XOR b műveletet bitenként végezzük el a következő igazságtáblázatnak megfelelően:

első operandus	0	1	0	1
második operandus	0	0	1	1
eredmény	0	1	1	0

A következő algoritmus egy értelmes SZO-t kódol, a KULCS segítségével:

Kódolás:

KOD(0) := KULCS

Ciklus i := 1-től HOSSZ-ig végezd el

KOD(i) := SZO(i) XOR KOD($i-1$)

Ciklus vége

Kódolás vége.

Az 1-től HOSSZ-ig indexelt SZO tömb a kódolandó szót, a 0-tól HOSSZ-ig indexelt KOD tömb pedig a kódolt szót tartalmazza.

A használt betűk és kódjuk:

- 0000	A 0001	B 0010	C 0011
D 0100	E 0101	F 0110	G 0111
H 1000	I 1001	J 1010	K 1011
L 1100	M 1101	N 1110	O 1111

Mi a kódolandó szó és a kulcs, ha eredményül AMBELGF-t kaptunk? Hogyan kaptad meg? Írj algoritmust amelyik a KOD-ból visszaállítja a SZO-t!

(A XI.—XII. osztályosok számára kiírt feladatokat a következő számban közöljük.)

Híradó

Bolyai Nyári Akadémia

(továbbképző a matematika, fizika és kémia szakos tanárok részére)
Sepsiszentgyörgy 1993 július 17. — 23.

Immár harmadik éve rendezi meg az EMT (Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság) a matematika, fizika és kémia szakos tanárok számára a nyári továbbképzőt. Az elmúlt három év mérlege alapján elmondhatjuk, hogy a tanártovábbképzés területén folyamatos fejlődésnek vagyunk tanúi. Ez egyrészt a résztvevők számában (1990-ben 60 résztvevő, 1993-ban közel 200), másrészt az előadások számában és minőségében mutatkozik meg. Az előadásokat egyetemi tanárok, tudományos kutatók és akadémikusok tartották. Nemcsak hazai, hanem nagy számú magyarországi előadó is volt. A hallgatók soraiban ezúttal a magyarországiak mellett üdvözölhettük a szlovákiai és a vajdasági kollegákat is.

A rendezvény lebonyolítását a kovászna megyei tanfelügyelőség vállalta magára az idén is (Rákosi Zoltán főtanfelügyelő és Szakács Zoltán szaktanfelügyelő). Az előadások színhelye a sepsiszentgyörgyi Mikes Kelemen Gimnázium volt, néhány rendezvényé pedig a katolikus plébánia előadóterme volt.

Rendkívüli érdeklődés övezte Dr. Soós Károly (ELTE) megnyitó előadását és Baranyi Károlynak a Nemzeti Alaptantervről szóló ismertetését. A záróelőadáson Pungor Ernő akadémikus a tudományos kutatás problematikáját vázolta fel nemzetközi viszonylatban, ezen belül taglalva a magyarországi és a kelet európai lehetőségeket. A szakelőadásokon kívül, ezekkel párhuzamosa, pedagógiai, pszichológiai és szakmódszertani előadások is elhangzottak. A továbbképző végén tartott kiértékelések alapján megállapítható, hogy a hallgatók sokra értékelték az elhangzott előadások magas színvonalát; a kiértékelőlapok szerint a népszerűségi skálán toronymagasan vezetett Károlyházi Frigyes professzor, akinek az érdekes és humoros epizódokkal tarkított előadásait még a nem szakos tanárok is nagy érdeklődéssel fogadták.

Az egyhetes rendezvény a hagyományossá váló egyházi megnyitóval kezdődött (a sepsiszentgyörgyi református templomban ökumenikus áhitaton vettek részt a hallgatók és az előadók), és egynapos kirándulással zárult.

A továbbképzőn kialakult egyöntetű vélemény az volt, hogy az ilyen jellegű továbbképzésre nagy szükség van, mert ez nemcsak a szakmai fejlődést szolgálja, hanem a kapcsolattartást a határon belül és kívül egyaránt.